

УДК 355.02

<https://doi.org/10.33099/2304-2745/2026-1-87/47-53>

Горбенко С. В., кандидат військових наук¹ (0000-0002-4864-6033)
Ворович Б. О., кандидат військових наук, доцент¹ (0000-0002-4083-3707)
Яковлев М. Ю., доктор технічних наук, професор² (0000-0002-3009-0719)
Зеленська Т. О.³ (0009-0003-6027-7116)

¹ – Центр воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України, Київ;

² – Центральний науково-дослідний інститут озброєння та військової техніки Збройних Сил України, Київ;

³ – Київська обласна прокуратура, Київ

Сучасні проблемні питання оборонного планування та шляхи їх вирішення в силах оборони

Резюме. Стаття присвячена визначенню сучасних проблемних питань оборонного планування, розглянутого як складову системи державного стратегічного планування і спрямованого на забезпечення обороноздатності держави через визначення пріоритетів і напрямів розвитку спроможностей ЗС України та інших складових сил оборони, наближення до принципів і підходів оборонного планування в країнах – членах НАТО. Запропоновано шляхи вирішення проблемних питань оборонного планування в умовах війни.

Ключові слова: Збройні Сили; оборонне планування; оборонний огляд; сили оборони; досвід НАТО.

Постановка проблеми. Росія, проводячи ворожу політику стосовно України, перешкоджає її прагненню створити сучасне демократичне суспільство, прогресивно розвиватися і вступити до НАТО і ЄС, а також руйнує економіку, намагається повернути Україну в орбіту свого впливу, не допустити європейський та євроатлантичний рух нашої держави.

В умовах, що визначаються особливостями безпекового середовища, воєнно-політичної обстановки навколо України, впливом внутрішніх чинників та соціально-політичних, економічних обставин, національні інтереси України є пріоритетними та мають бути враховані під час розвитку і застосування сил оборони (далі – СО).

Майбутні ймовірні виклики та загрози зумовлюють необхідність розроблення таких об'єднаних документів оборонного планування, що регулюватимуть питання застосування усіх складових СО. Про це відомо з досвіду НАТО, де подібні документи інтегровані в систему оборонного планування. У Збройних Силах України (далі – ЗС України) одним із таких документів є Об'єднана оперативна концепція [1].

В умовах повномасштабної збройної агресії РФ Міністерство оборони України (далі – МО України), Генеральний штаб ЗС України та інші складові СО в умовах ведення активних бойових дій продовжують проводити заходи оборонного планування, спрямовані на забезпечення необхідного рівня обороноздатності держави.

На сьогодні оборонне планування в

Україні визначено Законом України “Про національну безпеку України” від 21.06.2018 № 2469-VIII [2] як складову системи державного стратегічного планування, спрямовану на забезпечення обороноздатності держави завдяки визначенню пріоритетів і напрямів розвитку СО, їх спроможностей, озброєння та військової техніки (далі – ОВТ), інфраструктури, підготовки військ (сил), а також розроблення відповідних концепцій, програм і планів, в яких ураховано реальні і потенційні загрози у воєнній сфері та фінансово-економічні можливості держави.

Порядок організації та здійснення оборонного планування в МО України та ЗС України регламентовано наказом МО України [3] і методичними рекомендаціями [4–6], у яких визначено послідовність дій під час організації процесу та виконання процедур оборонного планування в СО [7].

Процес оборонного планування в СО відбувається з урахуванням основних характеристик і змісту процесу оборонного планування у країнах – членах НАТО, а також вимог законодавства України, що передбачають визначення пріоритетів і напрямів розвитку СО, вимог до спроможностей, розподіл спроможностей за складовими СО, визначення завдань розвитку, їх імплементацію та оцінювання результатів [3].

Оборонне планування є надзвичайно важливим аспектом для держави в умовах російсько-української війни та основою для підтримання обороноздатності, всебічного забезпечення СО, насамперед новітніми видами ОВТ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання оборонного планування висвітлені в дослідженнях багатьох науковців [7–16] та обговорені під час семінарів і міжнародних (міжвідомчих) конференцій (форумів) [17–21].

У статті [7] розглянуто особливості процедур оборонного менеджменту в міністерстві оборони США, проаналізовано керівні документи МО України з оборонного планування, а також запропоновано можливі шляхи його удосконалення. У статті [8] проаналізовано наявні наукові та організаційно-правові підходи до стратегічного планування розвитку спроможностей військ (сил) у секторі безпеки та оборони України. У дослідженні [9] проаналізовано вітчизняний і зарубіжний досвід оборонного планування з урахуванням потреб реформування сектору безпеки та оборони України, звернено увагу на особливості оборонного планування на основі спроможностей та перспективи його впровадження у процес розвитку СО держави, а також детально розглянуто зміст етапів і результати оборонного планування на основі спроможностей.

У праці [10] проаналізовано досвід і стан системи оборонного планування в Україні, окреслено перспективи розвитку єдиної системи планування у ЗС України. У статті [11] проаналізовано основні положення процесу оборонного планування НАТО, обґрунтовано пропозиції щодо подальшого розвитку системи оборонного планування в Україні та звернено увагу на необхідність внесення змін у нормативно-правові акти України. У праці [12] наголошено, що розглянуті підходи до впровадження в Україні передового досвіду країн – членів НАТО з питань оборонного планування, який ґрунтується на спроможностях військ (сил), сприятимуть ефективнішому розвитку ЗС України та інших складових СО і функціонуванню їх у сучасних умовах.

У статті [13] наведено структурно-змістовий аналіз методичних та інших регламентуючих документів оборонного планування в Україні на основі спроможностей, розкрито сучасні проблеми оборонного планування, пов'язані зі змістовою невизначеністю в законодавстві України, понятійному апараті, чинному Каталозі спроможностей СО, а також визначено перспективи оборонного планування в Україні. У праці [14] обґрунтовано підходи до формування сучасної моделі управління процесами оборонного планування з точки зору

наближення їх до сучасних потреб ЗС, принципів і стандартів, прийнятих в арміях розвинутих країн – членів НАТО, запропоновано варіант алгоритму управління процесами оборонного планування. Звернено увагу на те, що планування розвитку та застосування ЗС України на сучасному етапі потребує вдосконалення, посилення оборонного менеджменту, зокрема управління його процесами, приведення їх у відповідність до сучасних потреб та світового досвіду, передусім принципів і стандартів, прийнятих в арміях країн – членів НАТО.

У статті [15] проаналізовано нормативно-правову базу системи стратегічного планування в МО України та ЗС України, а також розглянуто методологічні основи дослідження нормативно-правових баз за загальними і спеціальними підходами та методами їх формування й аналізу. У статті [16] за результатами аналізу стану та проблем реалізації оборонного планування в Україні окреслено основні напрями вдосконалення системи планування.

Аналіз наведених наукових праць вказує на недостатню увагу науковців до питань, пов'язаних з особливостями проведення оборонного планування в умовах сучасної війни і нестачі ресурсів, неврахування національних особливостей та інтересів України.

Мета статті полягає в аналізі сучасних проблемних питань оборонного планування у ЗС України з урахуванням ведення війни проти потужного противника, обмеженості ресурсних можливостей, а також визначенні шляхів їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Система оборонного планування в Україні, як і в країнах – членах НАТО, є складовою системи стратегічного планування у сфері оборони, створеною на засадах реалізації державної політики у сфері національної безпеки й оборони та демократичного цивільного контролю над військовою складовою держави для підвищення прозорості у процесах розроблення і раціонального використання оборонного бюджету.

Оборонний огляд, проведений МО України у 2019 році з використанням методології планування на основі спроможностей, започаткував новий цикл оборонного планування в державі [22].

Натомість у розвинених державах світу оборонні огляди є нормою військового будівництва і процесів військових реформ. Під час проведення оборонних оглядів аналізують воєнну політику держави, окреслюють

відповідальність влади за визначення завдань та умови застосування збройних сил, їх чисельність, структуру й основи функціонування [23].

Ефективне виконання заходів оборонних оглядів у провідних країнах – членах НАТО сприяє створенню невеликих за чисельністю, сучасних, боєздатних і всебічно забезпечених збройних сил [24].

Для визначення переліку завдань і змісту процедур оборонного планування, послідовності дій і повноважень суб'єктів оборонного планування МО України розробило і затвердило наказ “Про затвердження Порядку організації та здійснення оборонного планування в Міністерстві оборони України, Збройних Силах України та інших складових сил оборони” від 22.12.2020 № 484 [3], у якому, крім іншого, визначено порядок:

проведення оборонного планування із застосуванням методу планування на основі спроможностей, орієнтованого на загрози та спрямованого на розвиток спроможностей СО на довгострокову перспективу;

створення нових, розвиток та підтримання наявних спроможностей із застосуванням методології програмно-проектного менеджменту, спрямованого на досягнення цілей програм та окремих проектів, а також впровадження змін.

Видання наказу [3] фактично завершило унормування питань організації оборонного планування та запровадження основ програмно-проектного менеджменту в МО України, ЗС України та інших складових СО [22].

Протягом наступних років було розроблено та затверджено ключові стратегічні документи щодо формування та реалізації державної політики у воєнній сфері, сферах оборони і військового будівництва [25].

Надалі оборонне планування в Україні набуло ознак структурованого, прозорого і циклічного процесу визначення та досягнення стратегічних цілей, виконання завдань і заходів розвитку необхідних спроможностей СО на основі пріоритетів державної політики у сферах національної безпеки і оборони.

Відповідальними за організацію оборонного планування в Україні є МО України і ГШ ЗС України. З цією метою в них створені відповідні структури та підрозділи: в МО України – Департамент воєнної політики та стратегічного планування, у ГШ ЗС України – Головне управління оборонного планування, а також Центральне управління оборонних ресурсів. Міністерство оборони України зосереджене на довгостроковому оборонному

плануванні. На Головне управління оборонного планування ГШ ЗС України (підрозділ J5 за класифікацією НАТО) покладені завдання середньострокового планування. Центральне управління оборонних ресурсів (J8) відповідальне за короткострокове планування. Крім цього, є підрозділи оборонного планування, як за напрямом J5, так і за J8, у видах і родах ЗС України.

Таким чином, оборонне планування в Україні з моменту його започаткування відбувалося за процедурами, притаманними мирному часу. З початком повномасштабної війни, розв'язаної росією, оборонне планування стало ще актуальнішим процесом. Водночас виникла необхідність урахування особливостей його реалізації в умовах воєнного стану [26]. До них можна віднести: врахування досвіду ведення бойових дій; характер сучасної збройної боротьби в умовах проксі-війни; обмеженість ресурсного забезпечення та його залежність від іноземних партнерів.

Особливу увагу привертає *Об'єднана оперативна концепція* [1] – це довгостроковий документ у сфері оборонного планування, який окреслює майбутнє безпекове середовище і підходи, які використовуватимуть ЗС України та інші складові СО під час виконання завдань з відсічі збройної агресії відповідно до напрямів їх розвитку створеними угрупованнями військ (сил) у визначених операційних зонах (районах).

Положення Об'єднаної оперативної концепції є додатковими вихідними даними для визначення перспективної моделі ЗС України та інших складових СО, розроблення стратегічних та концептуальних документів оборонного планування.

У третьому розділі [1] “Пріоритети та основні напрями розвитку сил оборони” визначені напрями розвитку СО, від яких залежить застосування СО в ході воєнних дій, та ймовірні ризики, що можуть вплинути на їх розвиток.

Пріоритетами розвитку СО як довгостроковими орієнтирами для планування нарощування їх спроможностей, що забезпечуватимуть стримування противника, позбавлятимуть його переваг та можливостей завоювання ініціативи, визначено [1]:

розвиток системи об'єднаного керівництва СО та військового управління у ЗС України;

підготовку професійного та вмотивованого особового складу СО; забезпечення СО сучасним ОВТ; розвиток військової інфраструктури,

об'єднаної логістики та достатніх запасів матеріальних засобів, дієвої системи медичного забезпечення;

набуття необхідних інтегрованих спроможностей СО.

Також в [1] визначено, що для успішної діяльності СО потрібно враховувати вплив таких складових:

- завчасної ситуаційної обізнаності;
- об'єднаного керівництва;
- оперативного реагування;
- оперативної мобільності;
- готовності до застосування;
- поєднання зусиль;
- стійкості;
- партнерства.

Завчасна ситуаційна обізнаність забезпечить формування комплексного розуміння обстановки, намірів та дій противника для забезпечення своєчасного прийняття необхідних рішень. Завдяки завчасній поінформованості, оцінюванню та прогнозуванню поточних і майбутніх загроз СО зможуть ефективно планувати і проводити адекватні заходи у відповідь.

Об'єднане керівництво передбачає, що СО в ході реагування на численні та одночасні загрози будуть виконувати широкий спектр завдань, що потребуватиме ефективного та швидкого формування (переформування) сил, їх інтеграції, визначення пріоритетів, розподілу ресурсів і встановлення повноважень. Для цього має бути створена адаптивна, гнучка, спроможна діяти на випередження та стійка система об'єднаного керівництва – чітка вертикаль управління і розподілу відповідальності за виконання завдань в інтересах досягнення стратегічної мети.

Оперативне реагування СО у майбутніх воєнних діях полягатиме у швидкому визначенні форм застосування та найдоцільніших варіантів способів дій військ (сил) для забезпечення постійного й одночасного впливу на противника в усіх середовищах та на всю глибину його оперативної побудови.

Оперативна мобільність військ (сил) у разі зростання інтенсивності бойових дій, а також їх ведення у декількох районах одночасно дасть змогу швидко реагувати на ситуацію, забезпечувати необхідну та вчасну присутність.

Готовність СО до застосування має поєднувати всі спроможності, що її забезпечують та підтримують, щоб бути здатними реагувати на всі виклики, зумовлені змінами в обстановці.

Поєднання зусиль передбачає здатність майбутніх СО інтегрувати окремі спроможності не тільки видів (родів) військ (сил) ЗС України, підрозділів (органів) інших складових СО, а й спроможності інформаційного, кібер- та космічного просторів, що дасть змогу створити синергетичний ефект, тобто більший, ніж сума ефектів від окремих спроможностей.

Основою синергії буде комплексне використання спроможностей військ (сил) на суші, морі, у повітряному, космічному, інформаційному та кіберпросторі як цілісної сили, що потребуватиме синхронізації дій, спільної ситуаційної обізнаності і сумісності систем озброєння та засобів ураження.

Масштаби і складність майбутніх загроз, з якими стикатимуться СО, передбачатимуть підвищення вимог до захисту військ (сил), об'єктів та інфраструктури, а також збереження здатності військ (сил) виконувати завдання в ускладнених умовах протягом тривалого часу. Щоб забезпечити *стійкість* СО, потрібно розосередити, резервувати і розвивати спроможності, що забезпечуватимуть відновлення здатності військ (сил) виконувати завдання.

Складність майбутніх загроз національній безпеці зумовлює необхідність залучення досвіду і ресурсів, яких не мають наші СО. *Партнерство* у забезпеченні ресурсів та використанні досвіду закордонних партнерів можуть забезпечити зростання власного потенціалу.

Безумовно, врахування пріоритетів розвитку СО та комплексна реалізація елементів успіху СО під час виконання заходів оборонного планування допоможуть швидко реагувати на виклики, адаптуватися до складних умов ведення воєнних дій відповідно до ситуації, створювати інтегровані спроможності для виконання завдань та досягати успіху.

У ЗС України, на відміну від країн – членів НАТО, існують два окремі процеси фінансування – оборонне та бюджетне планування, що мають як переваги, так і недоліки. В Україні оборонне планування відокремлюється від бюджетного планування. Таким чином Урядом України не створенні сприятливі умови для досягнення СО необхідних спроможностей. Відсутність зазначених елементів процесу оборонного планування у ЗС України зумовлює невирішеність завдань розвитку можливостей ЗС України та відсутність їх періодичного оцінювання.

У країнах – членах НАТО в разі зміни

потреби в запланованих ресурсах уточнюють середньострокові програми і переглядають довгострокові плани. Натомість у ЗС України механізм уточнення програм не відпрацьований.

Зазначені процеси пов'язані між собою прямим і зворотним зв'язками: довгострокове планування може бути реалізоване через середньострокові програми, основним джерелом виконання яких є бюджетні асигнування.

Попри декларовану наявність довго-, середньо- та короткострокового державного планування, уряд зазвичай проводить політику планування поточного фінансового року та прогнозування на два наступні за ним роки.

Такий підхід ставить під сумнів досягнення результатів довго- та середньострокового планування. Розроблення та реалізація загальнодержавних програм (наприклад, програми розвитку ОБТ) починають залежати від щорічних пріоритетів фінансування і можуть бути позбавлені джерел фінансування.

Водночас розвиток оборонного планування, законодавче і методологічне забезпечення, практична реалізація та наближення до принципів і підходів оборонного планування в країнах – членах НАТО з урахуванням національних особливостей України, дають змогу визначити 7 актуальних проблемних питань, які потребують вирішення:

нормативне врегулювання процесу оборонного планування в умовах ведення воєнних дій;

науково-методичний апарат щодо визначення пріоритетів розвитку спроможностей СО на довгострокову перспективу для забезпечення обороноздатності та врахування в заходах оборонного планування;

програмне забезпечення процедур оборонного планування;

науково-методичні підходи до визначення та обґрунтування варіантів ресурсного забезпечення, досягнення необхідних (критичних) спроможностей СО, інтегрованої системи управління ризиками оборонного планування в МО України, ЗС України та інших складових СО;

процедура планування для забезпечення взаємосумісності СО;

механізм визначення прогнозних показників видатків Державного бюджету на довгострокову перспективу;

ефективний механізм розподілу виділених ресурсів на оборону та контроль за їх використанням.

Для вирішення визначених проблемних питань оборонного планування доцільно:

розробити єдину удосконалену систему документів оборонного планування та її методичне забезпечення;

підвищити ефективність використання ресурсів, насамперед фінансових, які виділяє держава на оборону в умовах воєнного часу;

створити ефективний механізм розподілу виділених ресурсів на оборону та контроль за їх використанням;

обґрунтувати механізм визначення прогнозних видатків Державного бюджету на довгострокову перспективу;

досягти сумісності процесів оборонного планування зі збройними силами країн – членів НАТО;

забезпечити функціональний зв'язок між стратегічним, оборонним плануванням, застосуванням СО та бюджетним плануванням.

Висновки. Таким чином, сучасними проблемними питаннями оборонного планування СО є недостатнє врахування:

реальних і потенційних воєнних загроз національній безпеці Україні;

набуття спроможностей СО для ведення воєнних дій, що враховуватимуть зміни в особливостях збройної боротьби;

обмеженості ресурсного забезпечення СО;

заходів, які дають змогу досягти високого рівня взаємосумісності в ході виконання завдань оборони.

Врахування пріоритетів розвитку СО та комплексна реалізація складових успіху СО під час виконання заходів оборонного планування СО сприятимуть швидкому реагуванню на виклики, адаптації до складних умов ведення воєнних дій відповідно до ситуації, створенню інтегрованих спроможностей під час виконання завдань та досягненню успіху СО.

Вирішення визначених сучасних проблемних питань оборонного планування посилить обороноздатність держави, підвищить сумісність процесів оборонного планування України з НАТО.

Перспективою подальших наукових досліджень може бути обґрунтування рекомендацій щодо підвищення ефективності оборонного планування СО в умовах ведення бойових дій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Об'єднана оперативна концепція сил оборони 2030 (ВКП 5-00(67)01.01) : затв. начальником Генерального штабу Збройних Сил України 18.03.2021. 24 с.

2. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 16.03.2026).
3. Про затвердження Порядку організації та здійснення оборонного планування в Міністерстві оборони України, Збройних Силах України та інших складових сил оборони : наказ МОУ від 22.12.2020 № 484. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0196-21> (дата звернення: 16.03.2026).
4. Методичні рекомендації з організації та проведення оборонного огляду : затв. Міністром оборони України 07.06.2019. 84 с.
5. Рекомендації з оборонного планування на основі спроможностей в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України : затв. Міністром оборони України 12.06.2017. 49 с.
6. Рекомендації з порядку організації проведення оцінювання спроможностей у Збройних Силах України : затв. Міністром оборони України 07.12.2017. 29 с.
7. Сурков О. О., Цурко Ю. В. Особливості оборонного менеджменту в міністерстві оборони США // Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України. 2024. № 1 (80). С. 34–40. DOI: <https://doi.org/10.33099/2304-2745/2024-1-80/34-40>
8. Саганюк Ф. В., Павліковський А. К. Підходи щодо стратегічного планування розвитку спроможностей військ (сил) в секторі безпеки і оборони України // Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. 2017. № 2 (60). С. 24–29. DOI: <https://doi.org/10.33099/2304-2745/2017-2-60/24-29>.
9. Руснак І. С., Петренко А. Г., Яковенко А. В., Романюк І. М., Кохно В. Д. Оборонне планування на основі спроможностей: особливості та перспективи впровадження // Наука і оборона. 2017. № 2. С. 3–10. URL: <https://nio.nuou.org.ua/frticle/view/176927/179894> (дата звернення: 16.03.2026).
10. Романченко І. С., Богданович В. Ю., Денежкін М. М., Крикун П. М. Стан і перспективи розвитку системи оборонного планування в Збройних Силах України // Наука і оборона. 2017. № 1. С. 25–30. DOI: <https://doi.org/10.33099/2618-1614-2017-0-1-25-30>.
11. Слюсар В. І., Кулагін К. К. Особливості процесу оборонного планування НАТО // Наука і техніка Повітряних Сил Збройних Сил України. 2019. № 3 (36). С. 47–59. DOI: <https://doi.org/10.30748/nitps.2019.36.06>.
12. Фролов В. С., Саганюк Ф. В., Мудрак Ю. М., Пушняков А. С. Досвід оборонного планування в НАТО, заснованого на спроможності військ (сил) // Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. 2020. № 1(68). С. 40–43. DOI: <https://doi.org/10.33099/2304-2745/2020-0/40-43>.
13. Малишев О. В., Малишева Н. Р., Калмиков В. Г., Левчук О. В. Оборонне планування на основі спроможностей в Україні: поточний стан і перспективи // Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. 2020. № 3(70). С. 54–61. DOI: <https://doi.org/10.33099/2304-2745/2020-3-70/54-61>.
14. Щипанський П. В., Саганюк Ф. В., Мудрак Ю. М. Оборонний менеджмент: підходи до управління процесами оборонного планування // Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. 2021. № 1 (71). С. 52–58. DOI: <https://doi.org/10.33099/2304-2745/2021-1-71/52-58>.
15. Вороч Б. О. Аналіз нормативно-правової бази системи стратегічного планування в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України // Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України. 2022. № 2 (75). С. 67–75. DOI: <https://doi.org/10.33099/2304-2745/2022-2-75/67-75>.
16. Крикун П. М., Павленко В. І., Корендович В. С., Ясенко С. А. Оборонне планування в умовах режиму воєнного стану. Особливості та напрями вдосконалення // Наука і оборона. 2023. № 2. С. 3–7. DOI: <https://doi.org/10.33099/2618-1614-2023-22-2-3-7>.
17. Сурков О. О. Аналіз сутності і логіка формування методології стратегічного планування розвитку Збройних Сил України на основі спроможностей. *Реформування національної безпеки: історія, сучасність, перспективи* : зб. матеріалів III підсум. наук.-практ. конф. ін-ту УДО КНУ імені Тараса Шевченка (Київ, 16 трав. 2019 р.) / ІУДО КНУ імені Тараса Шевченка. Київ, 2019. С. 179–181. URL: <https://zenodo.org/record/3258804#.YLUv29QS9kg> (дата звернення: 16.03.2026).
18. Наливайко А. Д. Підходи щодо розробки системи стратегічного планування у сфері оборони. *Проблеми оборонного менеджменту: теорія і практика* : зб. матеріалів наук.-практ. конф. Національного університету оборони України (Київ, 26 жовт. 2023 р.) / НУОУ. Київ, 2023. С. 118–124.
19. Горбенко С. В., Вороч Б. О., Хімченко О. С. Розвиток та впровадження безпілотних платформ (систем) морського базування в Туреччині як один з основних напрямів оборонного планування держави – члена НАТО. *Морська стратегія держави. Розвиток та реалізація морського потенціалу України* : зб. матеріалів міжнар. наук. форуму Національного університету оборони України (Київ, 23 трав. 2024 р.) / НУОУ. Київ, 2024. С. 121–123.
20. Горбенко С. В., Колесник О. В., Костенко І. Л., Іваницький М. Г. Розвиток та впровадження безпілотних літальних апаратів за досвідом держави – члена НАТО як один з напрямів оборонного

- планування та розвитку спроможностей ЗС України. *Розвиток способів протидії безпілотним авіаційним системам противника за досвідом російсько-української війни* : зб. матеріалів наук.-практ. семінару Національного університету оборони України (Київ, 12 лют. 2025 р.) / НУОУ. Київ, 2025. С. 8–11.
21. Горбенко С. В., Хімченко О. С., Колесник О. В., Зеленська Т. О. Особливості оборонних закупівель у державах – членах НАТО як один з напрямів оборонного планування. *Актуальні аспекти організації державних закупівель в інтересах національної безпеки України* : зб. тез доп. міжвід. наук.-практ. конф. Національного університету оборони України (Київ, 27 берез. 2025 р.) / НУОУ Київ, 2025. С. 14–18.
22. Біла книга – 2019–2020. Збройні Сили України, Держспецтрансслужба. *Збройні Сили України*. 2021. 196 с. С. 14–15. URL: https://www.mil.gov.ua/content/files/whitebook/WB_2020_FINAL.pdf (дата звернення: 16.03.2026).
23. Коваль М. В., Машталір В. В., Загорка О. М. Обґрунтування параметрів перспективної моделі збройних сил та інших складових сил оборони під час стратегічного (оборонного) планування // *Наука і оборона*. 2025. № 4. С. 43–53. DOI: <https://doi.org/10.33099/2618-1614-2025-31-4-43-53>.
24. Ворович Б. О., Горбенко С. В., Кравченко Є. В., Прима А. М. Аналіз досвіду оборонних оглядів, що проводяться в державах – членах НАТО // *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України*. 2025. № 2 (85). С. 24–33. DOI: <https://doi.org/10.33099/2304-2745/2025-2-85/24-33> (дата звернення: 16.03.2026).
25. Біла книга – 2021. Оборонна політика України. *Збройні Сили України*. 2022. 118 с. С. 13–28. URL: https://www.mil.gov.ua/content/files/whitebook/WhiteBook_2021_Draft_Final_03.pdf (дата звернення: 16.03.2026).
26. Наливайко А. Д. Обґрунтування напрямів вдосконалення стратегічного планування у сфері оборони // *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України*. 2024. № 1 (80). С. 27–33. DOI: <https://doi.org/10.33099/2304-2745/2024-1-80/27-33>

Стаття надійшла до редакційної колегії 26.03.2026

Contemporary Issues in Defence Planning and Approaches to Their Resolution within the Defence Forces

Annotation

Amidst conditions shaped by the specificities of the current security environment, the military-political situation surrounding Ukraine, and the influence of internal socio-political and economic factors, Ukraine's national interests remain paramount and must be intrinsically integrated into the development and employment of its Defence Forces (DF).

The defence planning process within the DF is conducted in alignment with the fundamental characteristics and core principles of defence planning in NATO member states, alongside Ukrainian statutory requirements. This process encompasses the identification of priorities and trajectories for DF development, the formulation of capability requirements, the allocation of these capabilities across DF components, the specification of developmental objectives, and the subsequent implementation and evaluation of outcomes.

This article aims to analyse contemporary challenges in defence planning within the Armed Forces of Ukraine, particularly in the context of conducting warfare against a formidable adversary under severe resource constraints, and to identify viable mechanisms for their resolution.

The primary contemporary issues complicating DF defence planning stem from the insufficient consideration of the following aspects:

- existing and potential military threats to Ukraine's national security;
- the acquisition of DF capabilities requisite for conducting military operations that reflect the evolving character of armed conflict;
- the inherent limitations in resource provision for the DF;
- measures facilitating the achievement of a high level of interoperability during the execution of defence missions.

Integrating DF development priorities and comprehensively implementing the components of strategic success during defence planning activities will facilitate rapid responses to emerging challenges. Furthermore, such an approach will ensure adaptability to the complex and dynamic conditions of warfare, foster the generation of integrated capabilities during mission execution, and ultimately contribute to the overarching success of the DF.

Addressing these identified contemporary challenges in defence planning will substantially bolster the state's defence capacity and enhance the compatibility of Ukraine's defence planning processes with those of NATO.

Keywords: Armed Forces; defence planning; defence review; defence forces; NATO experience.